

Vlaams
Parlement

ingediend op **720** (2020-2021) – Nr. 1
2 april 2021 (2020-2021)

Voorstel van resolutie

van Kristof Slagmulder, Johan Deckmyn, Carmen Ryheul
en Chris Janssens

over de erkenning van Catalonië
als een onafhankelijke, soevereine staat
en de veroordeling van de Spaanse staatsrepressie

TOELICHTING

Op zondag 1 oktober 2017 organiseerde de legitieme en wettelijk verkozen regionale overheid van Catalonië een referendum waarbij iedere stemgerechtigde inwoner zich kon uitspreken over de vraag of Catalonië een onafhankelijke natie moest worden.

Eerder al, in 2014, werd in Catalonië een symbolisch referendum georganiseerd dat door Madrid werd weggelachen, maar waarvoor de organisatoren wel een boete van ongeveer 90.000 euro kregen opgelegd.

Uit klaarblijkelijke angst voor de uitkomst van het referendum heeft de Spaanse staat maandenlang alles in het werk gesteld om dat referendum onmogelijk te maken. Stembiljetten werden in beslag genomen, pro-onafhankelijkheidswebsites werden offline gehaald en Catalaanse leidinggevende politici werden geïntimideerd en voor het gerecht gedaagd. Op de verkiezingsdag zelf heeft de Spaanse staat via de Guardia Civil ook extreem geweld gebruikt tegen de vreedzame bevolking van Catalonië, met de bedoeling om het hen onmogelijk te maken hun democratisch stemrecht uit te oefenen. De Spaanse staatspolitie liet een duizendtal licht- en zwaargewonden optekenen door een buitenproportioneel en agressief optreden waarbij mensen verhinderd werden om hun stem uit te brengen.

Omdat een overweldigende meerderheid van 90 procent van de Catalanen die hun stem toch kon uitbrengen, voor een onafhankelijk Catalonië stemde, riep het democratisch en wettig verkozen Catalaanse parlement met zeventig stemmen voor, tien tegen en twee onthoudingen de onafhankelijkheid uit.

De reactie van de Spaanse regering in Madrid was een ongezien machtsvertoon. Na de activering van het omstreden grondwetsartikel 155 werd het Catalaanse parlement ontbonden en de wettelijk verkozen Catalaanse regering uit haar functie ontheven. Spanje schortte de autonomie van Catalonië eigenhandig op en usurpeerde de macht over de regio. De centrale regering in Madrid had zelfs een plan klaar, 'Plan Maliënkolder', om zo nodig het leger in te zetten en voerde al logistieke militaire operaties uit in Catalonië.

Via datzelfde artikel 155 heeft de Guardia Civil ook een museum in Catalonië leeggehaald en de toenmalige Catalaanse minister die zich daartegen verzette, werd uit zijn ambt ontslagen en er werd hem een torenhoge boete opgelegd.

Artikel 155 van de Spaanse grondwet is nog nooit eerder in de Spaanse geschiedenis ingeroepen. Dat is dan ook bijzonder verregaand, omdat het strijdig is met het internationaal recht. Het is namelijk een schending van artikel 1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR), een verdrag dat zowel door België als door Spanje werd ondertekend en geratificeerd.

Dat verdrag stelt onder meer in artikel 1:

- “1. Alle volken bezitten het zelfbeschikkingsrecht. Uit hoofde van dit recht bepalen zij in alle vrijheid hun politieke status en streven zij vrijelijk hun economische, sociale en culturele ontwikkeling na. (...)
3. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, met inbegrip van de Staten die verantwoordelijk zijn voor het beheer van gebieden zonder zelfbestuur en van trustgebieden, bevorderen de verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht en eerbiedigen dit recht overeenkomstig de bepalingen van het Handvest der Verenigde Naties.”.

Professor Staatsrecht Hendrik Vuye en Amerikaans professor Alfred de Zayas, onafhankelijk VN-expert, beargumenteren dat het krachtens het IVBPR en de internationaalrechtelijke standstillbepaling strijdig is met het internationaal recht om de autonomie van Catalonië in te trekken op basis van artikel 155 van de Spaanse grondwet. Het Catalaanse volk heeft op basis van het IVBPR recht op zelfbeschikking. Bovendien bepaalt het standstillbeginsel dat een staat de autonomie die hij aan een regio en zijn inwoners toegekend heeft, niet kan terugschroeven of afschaffen.

De Spaanse staat heeft een bepaald zelfbeschikkingsrecht aan Catalonië toegekend en dat erkend, wat de machtsgreep van Madrid in Catalonië dus buiten het internationaal recht plaatst.

Aangezien volgens artikel 10, 2, en 96 van de Spaanse grondwet zélf de gesloten internationaalrechtelijke verdragen toepassing vinden in de Spaanse rechtsorde, is Spanje gebonden aan artikel 1, 19, 25 en 27 van het IVBPR, dat het zelf heeft ondertekend en geratificeerd. De Spaanse grondwet en wetgeving moeten geïnterpreteerd worden in overeenstemming met dat verdrag. Artikel 155 van de Spaanse grondwet mocht dus niet worden ingeroepen om de autonomie in Catalonië op te schorten.

Niet alleen werd Catalonië met een brutaal politieoptreden geconfronteerd en werd de autonomie ervan afgeschaft, maar de juridische repressie werd ook door het Spaanse Hoogerechtshof aangevoerd. Het hof, waarvan de onafhankelijkheid zeer betwist is, veroordeelde negen Catalaanse nationalistische leiders tot celstraffen van negen tot dertien jaar. De redenering was dat de veroordeelden zich schuldig gemaakt hadden aan opruiing en het organiseren van een 'illegaal' referendum. Die onmenselijke straffen voor een legitieme ideologische overtuiging en bijbehorende politieke daden, met name de organisatie van een onafhankelijkheidsreferendum, zijn een flagrante mensenrechtenschending. Het vonnis van het Spaanse Hoogerechtshof heeft dan ook veel extra woede in Catalonië teweeggebracht. Voor veel Catalanen is duidelijk geworden dat de Spaanse staat worstelt met stuiptrekkingen van het Francoregime.

Behalve de negen toppolitici die gevangen werden gezet, werden ook een drieduizendtal andere personen gerechtelijk vervolgd vanwege hun rol in de organisatie van het referendum. Tegen onder meer Europarlementslid Carles Puigdemont, leider van het nationalistische Junts per Catalunya, loopt intussen een internationaal aanhoudingsmandaat. Onlangs, op 8 maart 2021, heeft het Europees Parlement echter bij een meerderheid van 400 tegen 248 stemmen beslist om de immuniteit van Puigdemont, alsook die van de Europarlementsleden Clara Ponsantí en Antoni Comín op te heffen. Dat gebeurde na een eerdere aanbeveling van de Commissie juridische zaken van het Europees Parlement. Die stemuitslag kan de weg vrijmaken naar hun uitlevering aan Spanje.

Met die beslissing toont de EU zich zeer laf en ondergraaft ze eens te meer haar eigen democratische geloofwaardigheid. Ze gaat daardoor mee in de Spaanse logica dat het legitieme en legale streven naar Catalaanse onafhankelijkheid een misdaad zou zijn. Het EU-discours over democratie en mensenrechten wordt niet op consequente wijze gehandhaafd als er wordt weggekeken van mensenrechtenschendingen tegen het Catalaanse volk in de eigen achtertuin Spanje.

De democratische wens van het Catalaanse volk om als onafhankelijke staat over zijn eigen toekomst te beschikken, is overweldigend. Dat werd bevestigd door de uitslag van het onafhankelijkheidsreferendum in 2017 en recent nog door de regionale verkiezingen van 14 februari 2021. De separatistische partijen ECR, Junts per Catalunya en CUP vergrootten hun meerderheid van 70 naar 74 zetels en haalden voor het eerst meer dan 50 procent.

De indieners van dit voorstel van resolutie geloven in het internationaalrechtelijke zelfbeschikkingsrecht van volkeren en roepen daarom de Vlaamse Regering op om Catalonië in zijn onafhankelijkheidsstreven te steunen. Op zijn minst moet de Spaanse staatsrepressie tegen de Catalaanse onafhankelijkheidsbeweging en de vervolging van hun wettig en democratisch verkozen leiders met klem veroordeeld worden. Als de Vlaamse Regering enigszins begaan is met de democratische waarden en mensenrechten die ze, samen met de EU, beweert hoog in het vaandel te dragen, dan moet ze nu moed tonen door Spanje tot de orde te roepen.

Kristof SLAGMULDER
Johan DECKMYN
Carmen RYHEUL
Chris JANSSENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° artikel 1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, dat het zelfbeschikkingsrecht van de volkeren erkent;
 - 2° het referendum dat de Catalaanse regering op zondag 1 oktober 2017 in Catalonië heeft georganiseerd over de vraag of Catalonië een onafhankelijke en soevereine staat moet worden;
 - 3° het feit dat het democratisch verkozen Catalaanse parlement op vrijdag 27 oktober 2017 met een meerderheid van zeventig stemmen voor, tien stemmen tegen en twee onthoudingen de Catalaanse onafhankelijkheid heeft uitgeroepen;
 - 4° het feit dat het Spaanse staatsbestel op grond van artikel 155 van de Spaanse grondwet het democratisch verkozen Catalaanse parlement heeft ontbonden, de democratisch gelegitimeerde Catalaanse regering heeft afgezet en zelf de macht heeft overgenomen in Catalonië door die regio zijn autonomie volledig te ontnemen;
 - 5° het feit dat de penibele situatie van politieke gevangenen en hun families in Spanje voldoende bekend is. Het land is allerm minst koploper wat het respect voor de mensenrechten betreft. Sinds 2002 is Spanje al verschillende keren bekritiseerd door het Comité tegen Foltering van de VN en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. In het bijzonder is vastgesteld dat Spanje artikel 2, 4 en 14 van het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing en artikel 3 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden heeft geschonden;
 - 6° het feit dat de onafhankelijkheidspartijen hun meerderheid in het Catalaanse parlement vergroot hebben bij de recente regionale parlementsverkiezingen en er meer dan 50 procent van de stemmen hebben behaald;
- overwegende dat:
 - 1° de Spaanse staat via zijn militaire politiemacht tijdens dat referendum extreem geweld heeft gebruikt tegen de inwoners van Catalonië om hun te beletten gebruik te maken van hun democratische stemrecht;
 - 2° zowel het recht op vrijheid van meningsuiting als het recht om gebruik te maken van het democratische stemrecht de fundamentele vormen van ieder beschaafd en democratisch Europees land;
 - 3° een duidelijke meerderheid van bijna 90 procent van de stemmen die tijdens het referendum zijn uitgebracht, voor de onafhankelijkheid van Catalonië heeft gekozen;
 - 4° artikel 155 van de Spaanse grondwet, zoals de Spaanse overheden het in dit concrete geval hebben toegepast, strijdig is met artikel 1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten;
 - 5° overeenkomstig de internationale rechtsorde en krachtens het standstillbeginsel een staat de autonomie die hij aan een deelstaat heeft toegekend, niet kan ontnemen;
 - 6° een overduidelijke democratische meerderheid van het Catalaanse volk wil dat Catalonië voortaan als een onafhankelijke en soevereine natie zijn toekomst zelf bepaalt;
 - 7° de Spaanse machtsgreep over Catalonië strijdig is met de internationale rechtsorde;
 - 8° het Spaanse Hooggerechtshof verschillende wettig en democratisch verkozen Catalaanse politici wegens het onafhankelijkheidsreferendum tot celstraffen van negen tot dertien jaar veroordeeld heeft onder het mom van opruiing;

- 9° Spanje een internationaal aanhoudingsbevel heeft uitgevaardigd tegen verschillende Catalaanse onafhankelijkheidsleiders die naar het buitenland zijn gevlucht;
 - 10° de Spaanse rechtsstaat onder hoge druk staat en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht niet gegarandeerd is, wat het risico op een oneerlijk proces voor de Catalaanse nationalisten zeer reëel maakt;
 - 11° het Europees Parlement op 8 maart 2021 bij meerderheid beslist heeft de immuniteit van Catalaanse parlementsleden Carles Puigdemont, Clara Ponsantí en Antoni Comín op te heffen;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
- 1° overeenkomstig artikel 1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten het onvervreembare zelfbeschikkingsrecht van het Catalaanse volk op een eigen soevereine staat te erkennen;
 - 2° er bij de Federale Regering op aan te dringen dat ze spoedig overgaat tot de erkenning van Catalonië als een onafhankelijke en soevereine staat;
 - 3° op het niveau van de Europese Unie en de internationale gemeenschap het zelfbeschikkingsrecht en het recht op onafhankelijkheid van Catalonië krachtig te verdedigen;
 - 4° de Spaanse machtsgreep over Catalonië op basis van artikel 155 van de Spaanse grondwet ten stelligste te veroordelen;
 - 5° de Spaanse staatsrepressie tegen de Catalaanse onafhankelijkheidsbeweging en de vervolging van haar leiders met klem te veroordelen;
 - 6° de opheffing van de immuniteit van Carles Puigdemont, Antoni Comín en Clara Ponsantí op internationale en Europese fora aan te kaarten en krachtig te veroordelen;
 - 7° deze resolutie over te maken aan de Spaanse ambassadeur in België, het Catalaanse parlement en de Catalaanse regering.

Kristof SLAGMULDER
Johan DECKMYN
Carmen RYHEUL
Chris JANSSENS